

29 מאי 2013¹

כ' סיון תשע"ג

עמדת הביטוח הלאומי ותיאור ההשלכות החברתיות של הצעות מרכזיות

בחוק ההסדרים ל-2013/2014²

1. **כללי:** בתוכנית הכלכלית שאושרה בממשלה יש מספר הצעות, שצפויות לפגוע במשפחות עם ילדים, ובאופן מיוחד במשפחות ברוכות ילדים, ששיעורי העוני בקרבם כידוע גבוהים. הפגיעות אינן מוגבלות בזמן, דהיינו פגיעתן פרמנטית וזאת למרות שלפחות חלק ניכר של החריגה בתקציב עשויה להתגלות כפגיעה **זמנית**. במקרה כזה הנזקים של הקיצוצים יהיו נזקים מתמשכים בעוד שהבעיה התקציבית עשויה להתגלות כבת חלוף. בכך תפגע המדיניות המוצעת בעקרון המידתיות של הצעדים. ולכן אנו מציעים כי במידה שיוחלט על קיצוץ קצבאות הילדים, זה יהיה במסגרת הוראת שעה לתקופה קצובה.

הסימולציות שנעשו במינהל המחקר של הביטוח הלאומי מראות כי משפחה ממוצעת בגיל העבודה תאבד במצטבר מאות שקלים מידי חודש, בין אם מדובר במשפחה עובדת ובין אם לאו.

הניתוח של שלושת הצעדים המרכזיים – קיצוץ בקצבת הילדים לקצבה אחידה של 140 ₪ לילד, העלאת מס ההכנסה והמע"מ ב-1% כל אחד – יביאו לפגיעה בממדי העוני ובפרט בחומרת העוני, דהיינו במשפחות החלשות ביותר. גם העשירונים האחרים יפגעו – הפגיעה הקטנה ביותר תהיה בהכנסה נטו (כולל תרגום למונחי הכנסה נטו של הגדלת המע"מ) בעשירון העליון – ירידה של 1.4%. הפגיעה גדלה ככל שיוורדים בעשירונים והפגיעה הגדולה ביותר היא בעשירון התחתון – ירידה של 6.5%, דהיינו פגיעה של כמעט פי חמש בעשירון התחתון בהשוואה לזו של העשירון העליון. בקרב הנפגעים מצעדים אלה יש כ-45,000 משפחות של עניים **מרודים**. (לוחות נספח 4 ו-13)

2. **הקיצוץ המתוכנן בקצבאות הילדים** על ידי האחדת קצבת הילדים ברמה הנמוכה של 140 ש"ח לכל ילד יחסוך כ-2.7 מיליארד ש"ח בתקציב המדינה (לוח נספח 1) מוצע כקיצוץ פרמנטי.

הקיצוץ מהווה **צעד מנוגד לצורך של הפחתת ממדי העוני והאי-שוויון**, בעיקר בקרב ילדים, מאחר שאלה כבר כיום הם בין הגבוהים במדינות ה-OECD. תחולת העוני של ילדים תגדל מ-35.6% ל-37% (כ-4%), כאשר תחולת העוני של ילדים היא כבר עתה הגבוהה מבין התחולות

¹ התגובה המסודרת הראשונה נכתבה ונמסרה עוד באמצע אפריל כשהתחיל לזרום אלינו המידע אודות כוונות הממשלה בחוק התקציבים שהלך והתגבש. הגירסה הנוכחית מחליפה את הגירסאות הקודמות. ר' הבהרה מתחת ללוח נספח 12.

² המסמך הוכן על ידי דניאל גוטליב, מירי אנדבלד, נתנאלה ברקלי, אורן הלר ואסתר טולידנו. תודה גם לאביבה גייבל (עקריות בית), לאורנה וורקוביץקי, מרים שמלצר, גבראלה היילברון (מרווחה לתעסוקה) ושרון אסיסקוביץ (סיעוד) על סיוע בגיבוש עמדת הביטוח הלאומי.

במדינות ה-OECD. המשמעות היא **תוספת של כ-35,000 ילדים למעגל העוני**. השפעת הקיצוץ על תחולת העוני הכללית של משפחות היא מ-19.9% ל-20.4% (גידול של 2.2%). המדדים לעומק העוני ולחומרת העוני שמודדים את דחיפת האוכלוסייה העניה לעוני חריף יותר, יעלו בשיעורים אף גבוהים יותר: עומק העוני, הוא הפער הממוצע בין הכנסות העניים לבין קו העוני, יגדל בכ-5% וחומרת העוני, שנותנת משקל יתר במדד זה למשפחות ככל שהן עניות יותר³, גדלה ב-11 אחוזים (!) (לוח נספח 3).

אף שהקיצוץ משפיע בעיקר על **העשירון התחתון** (מפחית את הכנסתו בשיעור חד של 5.6%), הוא **פוגע גם בשכבת הביניים הנמוכה**, שהכנסותיה מאכלסות את המרווח בין קו העוני לבין ההכנסה החציונית, דהיינו **העשירונים 3 עד 5**: הכנסתם תרד בין 0.8% לבין 1.5% (לוח נספח 6). גם יתר העשירונים יפגעו, אם כי במידה נמוכה בהרבה עד בלתי מורגשת בעשירון העליון. הגידול באי-שוויון בהכנסות הפנויות שנגרם מכך נמדד על ידי מדד ג'יני: זה צפוי לעלות ב-1.3%. גם במדד זה מדינת ישראל נמצאת בין המדינות בעלות מדד אי-שוויון מבין הגבוהים במדינות ה-OECD.

כבר כיום קצבת הילדים בישראל נמוכה בהשוואה לרמתן במדינות ה-OECD. מתוך 21 מדינות יש רק 4 מדינות שבהן תעריף הקצבה הממוצעת לילד הוא נמוך יותר (תרשים 1). עם הקיצוץ המוצע יהיו רק 3 מדינות כאלה. גם בהשוואה לשכר הממוצע הקצבה בישראל היא מן הנמוכות, ומאחר שהיא משולמת גם למי שעובד, התמריץ השלילי לעבודה נמוך.

פיצוי? אילו הממשלה הייתה מקבלת את המלצת המוסד לביטוח לאומי ומחליטה לפצות את המשפחות של מקבלי קצבאות קיום (כולל נכות) על פגיעה זו, אזי הפיצוי היה עולה כ-286 מיליוני ש"ח (לוחות נספח 1, 2, 4 ו-5). הפיצוי היה פותר את הבעיה רק לכ-18% מהמשפחות העניות הנפגעות ומפחית בחזרה את הפגיעה בתחולת העוני עקב הקיצוץ בכחצי נקודת אחוז. עיקר עלות הפיצוי למקבלי קצבאות הקיום הוא בקצבת הבטחת הכנסה ולאחריו בקצבת הנכות. מקבלי קצבת הבטחת הכנסה הם גם מלכתחילה האוכלוסייה עם ממדי העוני החריפים ביותר (לוח נספח 4). **תחולת העוני בקרב ילדיהם 83% !!**

לנוכח העובדה שהמדינה יצרה לאחרונה מסלול כלל ארצי של מענק הכנסה ("מס הכנסה שלילי") למשפחות עובדות בשכר של לפחות 2,000 ש"ח לחודש מצביע על כך שהממשלה מעוניינת לעודד משפחות אלה לצאת מעוני. אך המענק קטן מאוד ולכן לא במיוחד אפקטיבי להוצאות המשפחות העובדות מעוני. אילו רצתה לפצות אותן הייתה צריכה להשקיע בהגדלת המענק והגדלת המיצוי. העלות הייתה מסתכמת בסביבות כחצי מיליארד ש"ח. גם במקרה זה הייתה משאירה עוד כ-38% מהמשפחות העניות, רובן עובדות, עם פגיעה כלכלית משמעותית (לוח נספח 5).

להלן סיכום של הצעות והתייחסויות נוספות של המוסד לביטוח לאומי לגבי העלאות מתוכננות במס הכנסה, במע"מ ובמס על סיגריות. הצעדים נבחנים לגבי השפעתם החברתית-כלכלית. אנו

³ מדד זה נחוץ לבחינה של צעדי מדיניות על העניים ביותר. כל חישובי המדדים החברתיים מבוססים על סקר הכנסות או סקר הוצאות משקי בית של הלמ"ס האחרונים הקיימים – של 2011, או על הנתונים המינהליים המעודכנים ביותר של המוסד לביטוח לאומי

תומכים בהגדלת המיסוי לצורך צמצום הגירעון אך מציעים שזה יעשה באופן הרבה יותר פרוגרסיבי משהוצע. קיימים כלים ובעיקר מינונים טובים יותר לכך מאלה שהוצעו בחוק ההסדרים – כמפורט בהמשך ובמסמכים של מינהל המחקר והתכנון שפורסמו בעבר.⁴

3. העלאת מס הכנסה בכל מדרגות המס באחוז אחד: צעד זה יגדיל את ממדי העוני בקרב משפחות ב-0.2% נוספים (לזה של הקיצוץ בקצבאות הילדים). השפעה דומה תהיה על תחולת העוני של ילדים העלייה בממדי העוני נובעת מכך שמשפחות עובדות בעלות הכנסות נמוכות גם אם לא עניות אך קרובות לקו העוני עלולות להידחף למצב של עוני בעקבות הירידה בהכנסה הפנויה כתוצאה מהגדלת המס. מדד גייני לאי-שוויון בהכנסות אומנם מראה על שיפור – הוא ירד בשיעור של כ-0.4%. ירידה זאת נובעת מהעובדה שהעניים הלא-עובדים וכן העובדים שאינם מגיעים לסף המס לא נפגעים מהמיסוי כי הוא מדלג עליהם (ר' לוחות נספח 7 ו-8).

לו היה צעד זה נעשה באופן המשמר או אף המחזק את המבנה הפרוגרסיבי של מדרגות המס, דהיינו העלאה הולכת וגדלה עם התקדמות ההכנסה, היתה מושגת ירידה גבוהה יותר בממדי האי-שוויון הגבוהים בישראל. יצוין עוד שמאחר שהשיעור הוא קבוע, 1.5% בכל רמות ההכנסה, האי-שוויון בין העובדים לבין עצמם לא ירד.

אנו מציעים לשקול את ההשפעה המצטברת של הצעדים השונים מאחר שהשפעתם פועלת בכיוון המנוגד לרצוי- דהיינו להעלאת ממדי העוני, הפערים בהכנסות בין העשירונים הנמוכים לגבוהים:

4. העלאת מע"מ ל-18%, העלאת המע"מ בנקודת אחוז אחת שקולה לעלייה של 2% בתחולת העוני של משפחות ובחומרת העוני שלהן. לצעד זה אין השפעה ממשית על ממדי האי-שוויון. חישוב לפי עשירונים מראה כי ההשפעה הולכת וקטנה עם ההתקדמות לעשירון העליון: בעקבות צעד זה קטנה ההכנסה ב-0.9% בעשירון התחתון וב-0.3% בעשירון העליון (לוחות נספח 9 ו-11).

5. העלאת מחיר הסיגריות: לצעד זה יש השפעה קטנה יחסית על ממדי העוני, אולם יש לזכור שצעד זה מצטבר יחד עם האחרים שנמנו לעיל לכדי פגיעה ברמת החיים שממוקדת בעיקר באוכלוסייה הענייה ובמעמד הביניים.

6. ביטול מעמד עקרת הבית וגביית דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות מהן הרעיון לבטל את מעמד עקרת הבית בביטוח הלאומי הינו חיובי בעיקרו, שכן לביטול מעמד עקרת הבית יש משמעויות בהרחבת זכאותה בתחומי ביטוח הזיקנה והנכות, כגון: תוספת וותק בקצבת הזיקנה, זכאות לתשלום תוספת בעד בן זוג בנכות ועוד. עם זאת ביחס לדמי ביטוח בריאות של עקרת הבית יש לזכור כי למעשה נושא זה טופל כאשר בוטלה נקודת זיכוי אחת של גבר עובד הנשוי לעקרת בית. נקודת הזיכוי הייתה שווה אף יותר מדמי ביטוח המינימום הנדרשים: נקודת הזיכוי שווה במונחים של היום כ-200 ש"ח ודמי הביטוח של הביטוח הלאומי ושל ביטוח הבריאות רק 160 ש"ח. ההצעה לגבי דמי ביטוח בריאות סובלת אפוא מדרישה לכפל תשלום על

⁴ ר' למשל מסמך המדיניות בעמודים 31 עד 44 בסקירה השנתית של הביטוח הלאומי 2011.

משהו שכבר שולם כבר מספר שנים. אם יוחלט על הנהגת תשלום דמי ביטוח בריאות לעקרות בית, מן הדין שתוחזר נקודת הזיכוי שנשללה בעבר בגין אותו עניין.

זאת ועוד, ממדי העוני של אוכלוסיית עקרות הבית גבוהים במיוחד – **יותר מפי שניים מממדי העוני של יתר האוכלוסייה** (לוח נספח 10). מעבר לקושי הרב למשפחות אלה עם הגדלת נטל המיסוי עליהן באלפי שקלים בשנה, לפי הניסיון המצטבר של מינהל הגביה בביטוח הלאומי גם כיום קשה ביותר, בפרט במצב הקיים של היקף כוח האדם, לגייס את דמי הביטוח אצל אוכלוסיות עניות, כמו למשל דמי ביטוח של גברים החייבים דמי ביטוח מינימליים. לפיכך מעבר להערה הקודמת לגבי ביטול נקודת הזיכוי בעבר, צפוי כישלון לניסיון לגבות את דמי הביטוח הנ"ל. יש גם לזכור כי לצורך הגדלת רשת הגביה יהיה צורך בהשקעת משאבים משמעותית במסגרת המוסד לביטוח לאומי.

כפתרון אלטרנטיבי הביטוח הלאומי מציע כי יופעל עקרון הסולידריות כך שייגבו דמי ביטוח באמצעות ביטול הפטור לנשים נשואות שאינן עובדות, אשר להן הכנסה מפנסיה מוקדמת והכנסות הון מעבר לדיסריגרד הקיים היום לגבי גברים – 25% מהשכר הממוצע לפי חוק. יצוין שההכנסה הצפויה מצעד כזה גבוהה יותר מאשר השתת מס על כלל עקרות הבית שנולדו עד 1.1.64 ושתחולת העוני בקרב משפחותיהן גבוהה מ-50%.

אם בכל זאת יוחלט כי על עקרות בית לשלם דמי ביטוח מינימליים אזי התקבול יהיה נמוך מאוד, שכן ההצלחה בגביית דמי ביטוח מאוכלוסיית עקרות הבית הם קלושים לנוכח העובדה שמדובר, כאמור לעיל, בקבוצת אוכלוסייה ענייה במיוחד, אשר ברובה חיה באזורים כפריים ובפריפריה. לכן אומדני התקבולים לביטוח הלאומי יהיו נמוכים אם בכלל.

7. **גמלה כספית לסיעודי בעל היתר להעסקת עובד זר**, במרץ 2013 כ-32.4 אלף היו זכאים לגימלת סיעוד באחת משתי רמות הגימלה הגבוהות (150% ו-168%, וכן מחצית הגימלאות הללו בשל מבחן הכנסות) קיבלו גימלה בעין (שירותים) ממטפל לא-ישראלי. ערך הגימלה החודשית הממוצעת עבור זכאים אלה הוא 3,261 ₪. גימלה כספית הניתנת לזכאי ערכה 80% מגימלה מקבילה בעין. מעבר מגימלאות בעין לגימלאות כספיות (רק במקרים בהם ניתן השירות בפועל). לפי הצעת חוק ההסדרים ערך הגימלה החודשית הממוצעת לקבוצת זכאים זו יהיה 2,609 ₪. באם תעבור כל אוכלוסיית הזכאים הרלוונטית הרי שההוצאה השנתית לגימלאות סיעוד תופחת בכ-253 מיליון ₪ בשנה.

יש לזכור כי ההפרש בין תעריפי הגימלה בעין ובכסף נובע ממרכיבים המוטלים על חברות הסיעוד שאינם חלים על הזכאים, ובראשם מס ערך מוסף (מע"מ) בשיעור 17%. כלומר, בעוד שההוצאה של המוסד לביטוח לאומי תקטן בכ-253 מיליון ₪ בשנה, **ההכנסות של אוצר המדינה ממע"מ יקטנו בכ-215 מיליון ₪ כך שהחיסכון התקציבי לאוצר מזערי** לגבי הצעה זו.

המוסד לביטוח לאומי מציע לאפשר לזכאים ברמות הגימלה האמורות המעסיקים מטפלי לא-ישראלים **לבחור** האם ברצונם לקבל גימלה בעין או גימלה כספית. עיקרון הבחירה חשוב בעיני

המוסד לביטוח לאומי, שכן הוא מאפשר לאוכלוסייה הקשישים הזכאים לבחור את האלטרנטיבה המתאימה מבחינתו של כל זכאי.

קיימות שתי אפשרויות להנהיג אפשרות בחירה. לפי דרך אחת ברירת המחדל היא קבלת גימלה בעין, ופנייה של הזכאי לקבל גימלה כספית. כיום נהוגה דרך זו במסגרת תוכנית ניסיונית הפועלת בתשעה מ-23 סניפי המוסד לביטוח לאומי. לפי נתוני המוסד לביטוח לאומי ומחקר מלווה של מכון ברוקדייל שהושלם לאחרונה, כ-10% במוצע מהזכאים הפוטנציאליים המעסיקים מטפלים זרים בחרו לקבל גימלה כספית. המחקר אישר כי איכות השירותים שמקבלים הקשישים היא גבוהה בשתי צורות הענקת הגימלה. לפי דרך שנייה ניתן לקבוע כי ברירת המחדל היא קבלת גימלה בכסף, ופנייה של הזכאי לקבלת גימלה בעין באמצעות חברת סיעוד.

8. חידוש תוכנית ויסקונסין מרווחה לתעסוקה-חוק ההסדרים 2013-2014,

ככלל הצעת החוק מ 2008 כבר טמנה בחובה הרבה לקחים שנאספו במהלך השנים בהן הופעלו התוכניות מרווחה לתעסוקה. יש לשלב את שירות התעסוקה, שהוא בעל תשתית קיימת, במאמץ זה. ככלל, מרבית ההצעות שמוצעות בחוק ההסדרים הנוכחי מקובלות עלינו והן בין היתר פרי מאמצים של המוסד לדאוג לשינויים אלה.

אין לכלול שרות בקהילה כאחד מהכלים של הכשרה להשמה בעבודה. אין לדרוש שהות במרכזים של 40 שעות בשבוע אם אין למרכז במה להעסיק את הזכאי לגמלה בעת שהותו במרכז. אם המטרה של שהיה במרכז במשך הרבה שעות ביום באה למנוע מהתובעים למצוא עבודה שאין הוא מדווח עליה, ניתן למנוע תופעה כזו על ידי חובת התייצבות במרכז בתדירות גבוהה ובאופן מקרי מספר פעמים בשבוע בשעות שונות וכד' כדי למנוע מהתובע לעבוד ב"שחור".

יש לדרוש מהמרכזים ליווי השמה צמוד כדי למנוע נשירה מהעבודה. בנוסף לכללי התיגמול שצוינו בהצעת המחליטים (שלא יהיה תגמול על שלילה אקטיבית של קצבה, שהתגמול למפעיל יהיה בגין השמה איכותית (שכר ומשך ההשמה) והוא יהיה גבוה יותר ככל שאיכות ההשמה גדלה) אנו מציעים שתקציב ההכשרה המקצועית יהיה תקציב נפרד בדומה לשרותים תומכי עבודה. יש צורך לתת הכשרה מקצועית ברמה מקצועית גבוהה מזו שניתנה בתוכניות הקודמות שכללה קורסים בסיסים בלבד.

אנו סבורים שראוי שהחזר הוצאות הקמה והתפעול לא יטמון בחובו רווחים מובנים מראש. עדיפה שיטת תשלום הוצאות+

אנו סבורים שיש לכלול בהסכמים עם חברות ההשמה סנקציות ברורות מראש במידה והן לא עומדות בהסכם שחתמו עליו עם המדינה.

לוחות נספח 12 ו-13 בניספח הלוחות מסכמים את ההשפעה של שלושת הצעדים העיקריים במיסוי ובקצבאות: העלאת המע"מ באחוז אחד, העלאת מס הכנסה באחוז אחד, והפחתת קצבת

הילדים והאחדות התעריף לכל הילדים ל-140 שו לילד. הלוח מראה כי במצטבר, שלושת הצעדים מעלים את תחולת העוני של משפחות, נפשות וילדים בכ-5% כל אחת, והמדד לחומרת העוני עולה בכ-14%, כמעט פי 3 מכך. העשירון התחתון הוא הנפגע העיקרי מצעדים אלה והכנסתו הפנויה פוחתת בשיעור של 6.5%. גם המשפחות בעשירון השני נפגעות: – הן מאבדות 3.4% מהכנסתן. כל העשירוניים נפגעים אם כי בשיעור הולך ופוחת ככל שהם במצב כלכלי טוב יותר, כך שהמדיניות **מגדילה** את הפערים לאורך כל הדרך.. יצוין שמדובר רק בשלושת הצעדים העיקריים במיסוי ובקצבאות. הכללתם של צעדים אחרים בעלי השפעה קטנה יותר אם כי באותו כיוון של הגדלת הפערים.

לוח נספח 1: פיצוי בגין קיצוץ למקבלי קצבאות קיום - דמי מזונות, הבטחת הכנסה, נכות, זקנה עם השלמה ושאיירים, עלות שנתית

הפצוי		קצבה אחידה של 140 ₪		קצבה נוכחית		סה"כ משפחות	מס' ילדים במשפחה
ממוצע למשפחה	עלות הפצוי	ממוצע למשפחה	תקציב קצבה אחידה של 140 ₪	ממוצע למשפחה	תקציב נוכחי		
2,306	285,558,540	4,426	485,944,200	6,732	739,106,460	109,793	סה"כ
300	16,831,500	1,800	67,326,000	2,100	84,157,500	40,075	1
1,656	53,956,368	3,600	95,618,880	5,256	149,575,248	28,458	2
3,114	62,516,280	5,400	90,689,760	8,514	153,206,040	17,994	3
4,875	58,332,048	7,200	73,194,240	12,075	131,526,288	10,892	4
5,724	35,482,380	9,000	47,132,400	14,724	82,614,780	5,611	5
6,645	23,265,504	10,800	31,842,720	17,445	55,108,224	3,159	6
7,698	15,317,904	12,600	21,097,440	20,298	36,415,344	1,794	7
9,031	9,591,576	14,400	12,902,400	23,431	22,493,976	960	8
10,116	5,687,496	16,200	7,680,960	26,316	13,368,456	508	9
11,221	2,695,392	18,000	3,645,600	29,221	6,340,992	217	10
12,957	1,085,088	19,800	1,404,480	32,757	2,489,568	76	11
14,779	600,096	21,600	745,920	36,379	1,346,016	37	12
14,108	141,012	23,400	196,560	37,508	337,572	9	13
16,952	55,896	25,200	70,560	42,152	126,456	3	14

לוח זה ניתן לקבל לפי פירוט של כל אחת מקצבאות הקיום – קצבת הבטחת הכנסה, מזונות, נכות, השלמת הכנסה בזקנה ובשאיירים (מעט מאוד מקרים).

לוח נספח 2 : הוצאה על פיצוי מלא לפי סוג הגמלה

זקנה	מזונות	הבטחה הכנסה	נכות	סה"כ משפחות
5,278,560	41,206,992	131,503,032	117,756,912	285,558,540
1.8%	14.4%	46.1%	41.2%	100.0%

לוח נספח 3 : השפעת קיצוץ קצבאות הילדים על ממדי העוני והאי שוויון

העלייה בממדי העוני והאי שוויון	העמדת הקצבה על סכום של 140 ₪	מצב קיים	
2.2%	20.35	19.92	תחולת העוני משפחות
3.0%	25.56	24.81	תחולת העוני נפשות
4.1%	37.01	35.57	תחולת העוני ילדים
0.0%	19.38	19.38	תחולת העוני קשישים
4.7%	36.30	34.68	יחס פער ההכנסות
11.4%	0.0488	0.0438	חומרת העוני - FGT
1.3%	0.3841	0.3793	מדד גיני

לוח נספח 4 : מדדים חברתיים של אוכלוסיית הנכים ומקבלי הבטחת הכנסה

מקבלי ה"ה	מקבלי ק. נכות	
64.51	26.76	תחולת העוני משפחות
71.66	29.27	תחולת העוני נפשות
83.07	41.86	תחולת העוני ילדים
35.62	24.25	יחס פער ההכנסות
0.1182	0.0265	FGT

לוח נספח 5 : פילוח המשפחות העניות עם ילדים לפי סטטוס קבלת קצבאות קיום ועבודה

משפחות לא עניות		משפחות עניות		סטטוס
3.2	44,307	18.1	63,838	מקבלות קצבאות קיום
86.6	1,216,465	44.8	158,081	עובדות עם שכר של מפרנס עיקרי גדול מ-2000 ש"ח
7.8	109,844	17.4	61,245	עובדות, שכר המפרנס עם השכר הגבוה ביותר קטן או שווה ל-2000
2.5	34,416	19.7	69,347	לא עובדות ולא מקבלות קצבאות קיום
100.0		100.0	352,511	משפחות עניות בגיל העבודה עם ילדים

לוח נספח 6 : השפעת קיצוץ קצבאות הילדים על הכנסות משקי בית לפי עשירונים

עשירון	הכנסה למשפחה במצב קיים	הכנסה למשפחה לאחר קיצוץ קצבאות ילדים	שיעור הירידה בהכנסה
1	3,383	3,194	-5.6%
2	4,979	4,860	-2.4%
3	6,229	6,134	-1.5%
4	8,121	8,034	-1.1%
5	10,021	9,941	-0.8%
6	11,962	11,890	-0.6%
7	13,922	13,858	-0.5%
8	16,377	16,322	-0.3%
9	19,945	19,897	-0.2%
10	28,623	28,595	-0.1%

לוח נספח 7 : השפעת הגדלת מס הכנסה על ממדי העוני הכנסות פנויות לפי עשירונים

שיעור השינוי	אחרי השינוי	לפני השינוי	
0.2%	19.52	19.48	תחולת העוני משפחות
0.2%	24.05	24.00	תחולת העוני נפשות
0.2%	34.13	34.07	תחולת העוני ילדים
0.2%	31.83	31.75	יחס פער ההכנסות ("עומק העוני")
0.3%	0.0352	0.0351	חומרת העוני לפי מדד FGT
-0.4%	0.3746	0.3760	מדד גייני לאי-שוויון בהכנסה הפנויה

לוח נספח 8 : השפעת הגדלת מס הכנסה על ההכנסה המשפחתית הפנויה לפי עשירונים

עשירון	לפני שינוי	אחרי שינוי	אחוז שינוי
1	3,559	3557	-0.1%
2	5,004	4994	-0.2%
3	5,764	5749	-0.3%
4	7,591	7563	-0.4%
5	9,698	9647	-0.5%
6	11,662	11595	-0.6%
7	13,815	13712	-0.7%
8	15,869	15741	-0.8%
9	19,587	19402	-0.9%
10	28,701	28413	-1.0%

לוח נספח 9 : השפעת הגדלת המע"מ על ההכנסה הפנויה וחישוב ההשפעה הגלומה⁵ במדדים

שיעורי שינוי	מע"מ 18%	מע"מ 17%	
2.1%	19.9	19.5	תחולת העוני משפחות
1.7%	24.4	24	תחולת העוני נפשות
0.9%	34.4	34.1	תחולת העוני ילדים
0.3%	31.83	31.75	יחס פער ההכנסות
2.3%	0.0359	0.0351	FGT - מדד חומרת העונ
0.2%	0.3768	0.376	מדד ג'יני לאי-שוויון החברתיים

לוח נספח 10 : ממדי העוני של משפחות של עקרות בית ו-לא-עקרות בית

חומרת העוני לפי מדד FGT	יחס פער ההכנסות	תחולת העוני			
		ילדים	נפשות	משפחות	
0.04	36%	31%	21%	17.4%	לא עקרות בית
0.11	39%	64%	50%	44.1%	עקרות בית

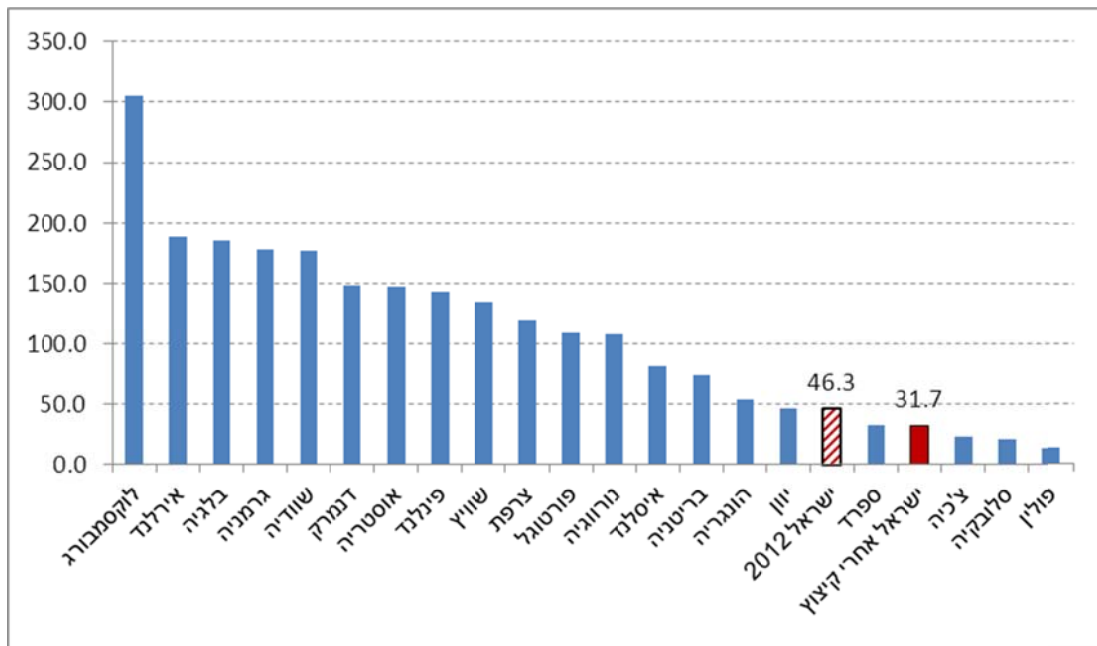
⁵ השפעה זו לא תיראה במדדים בפועל, מאחר שהמע"מ לא נכלל פורמלית בהגדרת ההכנסה הפנויה.

לוח נספח 11 : הפרחת ההכנסה המשפחתית הפנויה הגלומה בהעלאת המע"מ (1%), לפי עשירונים

הירידה הגלומה בהכנסה הפנויה	ממוצע תשלום מע"מ לאחר העלאת שיעור המע"מ	ממוצע תשלום מע"מ	הכנסה משפחתית פנויה לאחר העלאת המע"מ	הכנסה משפחתית פנויה	עשירון
0.50%	1,269	1,208	13,077	13,138	סה"כ
0.90%	755	719	3,816	3,852	1
0.80%	833	793	5,226	5,266	2
0.70%	952	906	6,637	6,683	3
0.60%	1,051	1,001	8,470	8,520	4
0.50%	1,169	1,113	10,508	10,564	5
0.50%	1,340	1,277	12,926	12,989	6
0.40%	1,362	1,298	14,392	14,457	7
0.40%	1,558	1,484	17,472	17,546	8
0.40%	1,662	1,583	20,879	20,958	9
0.30%	2,002	1,907	30,421	30,516	10

תרשים 1: השוואה בין-לאומית של סכום הקצבה – ממוצע פשוט של תעריפים – אירו לחודש

לוחות סיכום

לוח נספח 12 : השפעה מצטברת של העלאת מס ההכנסה, הקטנת קצבת הילדים והעלאת המע"מ על מדדי העוני

השפעה מצטברת	העלאת מע"מ ל-18%	העלאת מס הכנסה ב-1 נק' אחוז	קיצוץ קצבאות ילדים	
4.4%	2.1%	0.2%	2.2%	תחולת העוני משפחות
4.8%	1.7%	0.2%	3.0%	תחולת העוני נפשות
5.2%	0.9%	0.2%	4.1%	תחולת העוני ילדים
5.2%	0.3%	0.2%	4.7%	יחס פער ההכנסות
14.0%	2.3%	0.3%	11.4%	FGT
1.1%	0.2%	-0.4%	1.3%	מדד ג'יני

הבהרה: שיעורי השינוי במדדי העוני הניתנים כאן מציינים את השינוי הנאמד באחוזים במדד העוני, ואין להוסיף שינוי זה על תחולת העוני הקיימות. כך למשל, שיעור שינוי של 5% על תחולת עוני של 20% משמעו שתחולת העוני תעלה ל- 21%, ולא ל-25%!

לוח נספח 13 : השפעה מצטברת של העלאת מס ההכנסה, הקטנת קצבת הילדים והעלאת המע"מ על ההכנסה הפנויה, לפי עשירונים

השפעה מצטברת	העלאת מע"מ ל-18%	העלאת מס הכנסה ב-1 נק' אחוז	קיצוץ קצבאות ילדים	עשירון
-6.5%	-0.9%	-0.1%	-5.6%	1
-3.4%	-0.8%	-0.2%	-2.4%	2
-2.5%	-0.7%	-0.3%	-1.5%	3
-2.0%	-0.6%	-0.4%	-1.1%	4
-1.8%	-0.5%	-0.5%	-0.8%	5
-1.7%	-0.5%	-0.6%	-0.6%	6
-1.6%	-0.4%	-0.7%	-0.5%	7
-1.5%	-0.4%	-0.8%	-0.3%	8
-1.6%	-0.4%	-0.9%	-0.2%	9
-1.4%	-0.3%	-1.0%	-0.1%	10

לוח נספח 14 : משפחות מקבלות פצוי לפי סוג גמלה

זקנה	מזונות	הבטחה הכנסה	נכות	סה"כ משפחות	מס' ילדים במשפחה
3,262	18,282	44,277	49,479	109,793	סה"כ
1,742	6,518	15,180	19,263	40,075	1
830	5,869	9,966	13,325	28,458	2
385	3,267	6,793	8,217	17,994	3
174	1,581	5,065	4,441	10,892	4
67	606	2,995	2,106	5,611	5
34	254	1,895	1,061	3,159	6
15	107	1,141	566	1,794	7
10	52	652	265	960	8
5	22	342	143	508	9
-	4	163	53	217	10
-	1	51	25	76	11
-	1	25	12	37	12
-	-	6	2	9	13
-	-	3	-	3	14